

Nro. 19

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Pénteken Septembernek 4-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é t s.

Sz. Mihály havának 1-ő napján érkezének ide a' Vátzon felállítandó Sikeknéma Oskoláinak ki rendelt tanítói úgymint: Tiszt. *Simon Antal*... *Svartzer Antal*, *Molnár János*, és *Sánta János* Urak. Más napon, úgymint Sz. Mihály havának 2-dik napján következő beszéddel nyitottas meg *Máy József* Ur, a' Bétsi Sikeknéma Oskolának Igazgatoja Oktatását.

Uraim!

A' mi Felsőges Urunk és Királyunk megszánta a' nyomorúlt, 's elhagyatott Sikeknémákat, és az egész Nemes Magyar Nemzetnek szives kívánságát, és munkás segítségit tekintvén; ezen bol-

T

dogtalan ember társainak számára nevelő iskolát állita fel Vátzon. A' Felséges Magyar Királyi helytartó Tanács, az Urakat rendelte ezen ház- nos nevelő iskoláknak tanítóivá. Ezen tzelnek elérésére, reám bizta a' felsőség, hogy az Urakkal, a' Siketnémáknak oktatások módját éles elmélkedések (Theoretice) és gyakorlások (Practice) által meg esmértessem.

Elfogadom jó szívvel a' Felsőlégnak rendelését, de nem azért, mintha ezen fontos oktatói hivatalra minden tekintetben elegendőképpen meg felelhetnék (ámbar 22 esztendőig, mellyeket a' Siketnémáknak nevelésekben 's tanításokban eltöltöttem, az ehez meg kívántató részek nem maradának előttem/esméretlenek) hanem azért, mivel olly férfiak rendeltettek a' Vátzi új Siketnéma iskoláknak leendő tanítóivá, a' kik tökéletesen esméri a' lélek tulajdonságait, (Psychologiam) a' nevelés és oktatás mesterféginék minden részeire nézve, és a' kik a' nyelv tanítása és tanulásamodját tulajdon valóságában esméri.

Ezen említett tudományok' értése sokban meg könnyebbíti munkámat: mert így egyedül csak a' Siketnémáknak különös gondolkozások módját esmértetem meg az Urakkal, megmutatom egyszerismind a' hallóknak és Siketeknémák különböző tanulások módját. Az a' tzelja mind a' hallók mind pedig a' Siketek oktatásának, hogy ezeknek érteimek meg világosodjon. Ezen tzelt el érheti egyeik úgy, mint a' másik, de különböző eszközök által.

Szívelesen közlöm az Urakkal minden hianosság nélkül tapasztalásimat, mellyek a' Siketnémák nevelésekről, 's oktatásokról szemembe tüntenek, megmutatom egyszerismind a' tanításnak azon könnyebbégeit, a' mellyeket 20 és egynéhány esztendei tapasztolásom után szereztem magának.

Az Urak bizodalma, és barátságja, kelemetessé teszi tanításomat. Ne vonják meg tehát tölem soha hajlandóságokat. Én részemről bizonyosan arra fordítom minden tehetségemet, hogy azt meg érdemelhessem.

Értelmes férfiak között tsendes megfontolás, és szíveffég által megnyen végbe minden munka. Minden helyes okokból származott ellen - vetést, minden hasznosabbat javasló jegyzést, jó szíveffel el fogad azon férfiú, a' kinek arra tzelez minden igyekezete, hogy önnön magát, sőt másokat is tökéletesítsen. Nyissák meg nekem mindenkor szíveiket a' bizodalomnak kellemetes értelmeseffé; én bennem minden időben jó szíveff tanító - jokra, 's barátjokra fognak találni.

Indúljanak tehát az Urak az Isten áldásával, új pályafutásokra? Szánják el magokat egészen a' fáradtsággal tellyes, de jutalmat nyújtandó Siketnémák' tanításokra! Ne rettenjenek el semmí nehéz akadalytól, ama' durva 's tudatlan fél - embereket értelmes, tisztelleges, és munkás emberekké, az Országnak hasznos tagjaivá, 's valósgos Istenistölökké által változtatni. Boldogok lélfznek az Urak, ha az emberiség, és Haza szá - mára végbe viszik ezen terhes munkát. Meg nyerik minden nemes szíveff embernek ditséretit, és tiszteletit, ha megmásolhatatlan köz akarattal fognak munkálódni a' Magyar Siketnéma ifjak - nak oktatásokban. Sőt még tulajdon Hazájok is meg fogja egykor esmérni hasznos foglalatosságok - nak beises érdemét: ha a' Siketnémáknak nevé - lésekre 's oktatásokra híven meg felelnek köte - lességeknak.

Ezen tsókjaim, mellyekkel az Urakat tanítá - som' elkezdése előtt meg köszöntöm, legyenek megmásolhatatlan zálogi barátságomnak. — Dís - szelítse meg a' mennyei gondviselés, mind a' két részről leendő fáradságainkat leg termékeffnyebb áldálával,

Egy most ki jött Cs. K. Felsőleges Rendelés által ki hirdettetik, hogy az 1795 béli hat és tizenkét, és 1800 béli 24 krajtzáros pénz darabok közül az első és utolsó rend béliek, u. m. a' hat és huszonnégy krajtzárosok, már most ismét bé fognak szedettetni, olyan módon, hogy csak a' folyó 1801-dik esztendő Déceberjének utolsó napjáig fognak mint pénz' nemei köz-kezeken forgani: ezen meg határozott idő után pedig csak annyit fognak érni, mint egy-egy akkora nagyságu és olyan belső betsü ezüst darabok.

Mint hogy azonközben a' Cs. K. Finántziának jelen való állapotjára nézve, sőt a' kereskedésre nézve is, terhes dolog lenne egyfzerre elegendő egész nehézségü (Conventions) pénzt ki adni; tehát olyan Rendelést méltóztatott tenni ő Felsőlege, hogy a' ki adatandó egész nehézségü pénzek nemei mellett, olyan hét krajtzáros ezüst darabok (petákok) is veretteffenek, a' millyenek ez előtt is köz-kezeken jártak, és a' mellyek az egész nehézségü pénzektől belső betsekre nézve nem sokat különböztvén, eleitől fogva igen alkalmasok pénz-nemnek lenni tapasztaltattak. — Ezen 7 krajtzárosoknak ki botsáttatódásokkor, egyfzersmind a' tizenkét krajtzárosoknak bé szedettetése is munkába fog vétettetni, 's köz-kezen való járások' meg szünésének ideje is ki hirdetni.

Frantzia Respublika.

Ha az Anglusok a' magok tengeri katonai bátorságokkal biztatják magokat, a' Frantzia tengeri katonák is meg akarják mutatni, hogy még ők is lehetnek nem utóllók — „

„Az a' letzke — így szöll egy Párisi Aug.

18-dikán költ levél — a' mellyet a' mi *Contre-Admirálisunk Latouche*, *Lord Nelson* Admirálnak a' *Boulognei* kikötőhely előtt Aug 15-dikén éjjélka adott, nem tsak hajós legényeinknek és tengeri katonáinknak nagy bátorságokat és vitézségeket bizonyítja, hanem meg az iránt való remétségünkben is meg erőltithet, hogy nekünk még az Angliába, Scotziába, vagy Irlándiába való kifzálás, lehetséges légyen. — Az Anglusok bajoson fognak harmadik vers béli próbát tenni a' mi *Boulognei* könnyű hajós seregünk ellen; minthogy már két vers béli próbájok által, minden nagy erejek és mesterségek mellett is nem tsak hogy semmire nem mehetek, hanem a' másodszori próbájok után fok embereikből álló vesztéssel kénytelenítették ezen kikötőhely elöl el távozni. — „Még egy más nevezetes tudománt is kaptak ezen *Boulognei* expeditziójok' alkalmatosságával az Anglusok. Tudjuk, hogy az *Abukiri* tengeri ütközetet Admirál *Nelson*, melly által magának örök emlékezetet, és az Angliai fő Méltóságok között örökös Bárói rangot érdemelt, az által nyerte vólt meg, hogy a' Frantzia hadi hajók és az *Abukiri* part közzé a' Frantziák' vélekedése ellen erőszakkal be rontván, a' Frantzia hadi hajók' egyik szárnyának háta megé került. Ezt a' próbát ismételte Jul. 6-dikán Anglus Admirális *Saumarez* is az *Algesiras'* öbliben, hanem, mint minden tudja, bal ki menetellel, minthogy a' 74 ágyus *Hannibálnak* elvesztését maga is ezen próbájának tulajdonítja. Most, 15-dik Augustusnak éjjélakáján hasonló képpen a' maga *Abukiri* hadi mesterfégét ismételte *Lord Nelson*, olyan czélozással, hogy a' Frantzia hadi lineának leg alább egyik szárnyát a' parton lévő sántzok' védelmezése alóll el vágván, két tűz közzé szoritva, és vagy el fogja, vagy el fűjjeszve: hanem olyan hathatós ellentállásra talált, hogy sem egyik sem másik célját el nem érhetette.

Az a' 8 Indzsinérekből álló Commissió Párisban, a' melly az Országglófszék' rendeléséből egy idő óta az országnak egy valóságos jó Geografiai kártyát készítsen, most azon dólgozik, hogy azokból a' leg jobb rajzolatokból a' mellyet General *Moreau* Német országban való mulatása alatt a' Swéwiai Kerületről öszsze szerkeztetett, egy egészszet készítsen. Helvétziának, sőt mind azoknak a' szomszédos országoknak is hasonló kártyájokat fogja ez a' Commissió készíteni, a' mely szomszédos országokban a' Fr. Indzsinéreknek ezen hadakozás' ideje alatt öly hiteles diribdarab Geografiai kártyákat készíteni alkalmatosságok vólt, a' mellyekből ezen Indzsinérek már most otthon Párisban gondos figyelmetességgel és mérsékléssel, tökéletes, egészszet intézhetnek el. — Mind ezek, a' Frantzia nagy Föld kártyához és mértékhez lesznek alkalmaztatva.

„Hogy *Cairo* az Anglusok' és Törökök kezire jutott, ez igaz (igy szollanak néhány Párisi okoskodó levelek); ezt kétségbe nem hozza senki, még az Egyiptomi történetekről egészszem néma *Moniteur* sem. Hasem ebből nem következik még eddig tellyességgel az, hogy a' Fr. Országglófszék, nevezetesen pedig az Első Konzúl, a' maga Egyiptom iránt való öly kedves plánumáról már egészszem le mondott volna. General *Menou* csak annyi fegyveres népet hagyott vólt *Cairóban*, a' mennyi az ott lévő várnak őrizetire szükséges vólt, a' többit mind Alexandria mellé gyűjtötte öszsze, a' hól akar melly nagy hadi erő ellen is még fokáig védelmezheti magát. Ugy gondólkozhatni, hogy Alexandria azzá lehet még ezen alkalmatossággal a' Napkeleti Frantzia táborra nézve General *Menou* alatt, a' mivé Génua városa az Olosz Országi táborra nézve Gen. *Massena* alatt az 1799 dik esztendőben lett vólt. Az alatt az Északi Aequinoctiumnak (éjj' és nap egyen-

lőfégenek) ideje el következvén, midőn t. i. az Anglus hajók a' magok kikötőhelyeikből ki evezni nem mérészelhetnek, a' Bresti égygyesült Spanyol és Fr. hajós sereg véletlenül ki evezvén, a' helyett hogy Skotziába, Angliába, vagy Irlándiába venné útját, egyenesen Alexandriához fog el sietni egy 30 ezer emberekből álló fegyveres sereggel, a' melly az után elég dőlgot fog Egyiptomban ismét adni az Anglus és Török seregeknek."

„Hogy ez tsak okoskodás, ezt minden látja: de minden fundamentom nélkül való okoskodásnak tsakugyan még is nem mondattathatik. Kétségen kívül gyanit valami e' félet maga az Angliai Országglószék is; azért adott ki közeléről, mind a' Brest előtt az Admirál *Cornwallis'*, mind pedig a' Gibráltárnál a' Contre-Admirál *Saumarez'* vezérléseik alatt lévő Britannus hajós seregeknek meg-erősfittetésekre, igen hathatós rendelkezéseket.

„Sőt több az, hogy a' leg ujjabb Londoni tudósítálok szerént, ott az ahoz-értőbbek, égygyért háromban fogadnak, hogy a' Frantziáknak még ezen esztendőben tellyességgel semmi tzéljok nintszen az Angliába vagy Irlándiába való kiszállításra, hanem minden készületeikkel, a' mellyeket a' magok Napnyugoti partjaikon tésznek, tsak azt akarják meg nyerni, hogy az Anglusok figyelmettségit másunnét el vonhassák: kivált, hogy ök a' magok Egyiptomnak meg-tarthatásához való reménségeiket még mind ez ideig is le nem tették."

A' Lord *Nelson* vezérlése alatt lévő hajós seregnek egy része a' *Calaisi* kikötő helynél viaskodott Aug. 15-dikén éjjel, midőn azon hajós seregnek más része *Boulognénel* a' már tudva lévő módon verekedett. — „

„A' múlt éjjel! (így szoll legy *Calaisi* Aug.

16-dikán költ levél), a' Boulognei kikötőhelytől vízfőzta tért Anglus hajós feregnek egy szakaszza, éjféli utáni két órákor, igen hevesen meg támodta itten álló hajóinkat. A' tsatázás nem úgy esett, hogy az ellenség-s hajók egymással izembe állván nyilvánóságosan viaskodtanak volna: hanem az ellenség apró könnyű hajókat rakva meg dárdaakkal fel fegyverkeztetett emberekkel, ezeket lopva küldötte el ellenünk. Ezen nagy számú apró ellenséges hajók, néma halgatással és olly reménységgel, hogy a' miéinket, a' kik ő töllök nyilvánóságosabb és a' törvényekkel meg egygyezőbb viadált vártanak volna, még tsalhatják, elő nyomúlvan, el kezdettek a' heves ütközetet, a' lévén a' mi meg-lepettetésünkkel czélozássok, hogy hadi linéánknak két szárnyain álló ágyuzó schalupjainkat a' többektől el szakaszthallák. A' verekedés sokáig tartott, vakmerő és véres volt; a' Francziák az ő meg lepetteződések mellett is hérosi bátorsággal védelmezték magokat, egy ellenséges schalupot el fogtak, egy másodikat el fűjjesztettek, és olly módon fogadták a' pirátákat (ezen orozlókat, a' kiktől lopva támadtatnak meg), hogy az ő próba-tételjeknek további folytatásától kedvek el menván, sietve vízfőzta tértek azon hajós fereghez, a' mellytől el küldettek volt."

Az *Otranto* nevű Nápolyi kikötőhelybe, mellyben most Frantzia őrző fereg vagon, egy 18 ágyus Anglus hadi hajó evezett bé, és magát az ellenségnek által adta. A' történetre, az adta az alkalmatosságot, hogy a' hajós legények és katonák a' Kapitányokkal a' ragadomány felett özfűze vesztenek: mellyből végezetre a' lett, hogy ezt fogságra tették, 's magokat az után a' hajóval egygyütt az ellenséghez tsatóltak.

A' Frantzia orszaglószerk, hogy a' Frantzia fábrák betsét annál inkább emelhesse, olyan ren-

de'lett tett, hogy a' nemzeti innepek' alkalmazos-
ságával tétetődni szokott készületekhez hívánta-
tó minden portékák, tzifraságok és egyebek, va-
lamint szintén minden munkák, a' mellyeket az
Országglószék a' maga költségén tétet, tsupán tsak
a' Frantzia fábrikákból teljenek = ki, és azokra
semmi idegen szerzemények ne fordittassanak. A'
melly mester ember vagy valamelly kézmíves ezen
rendelés ellen vét, többé nem vétettetik fel az
Országglószék' munkáira: és ez, egy *Contót* is ki
nem fizet olyat, a' melly mellett bizonyság = le-
vél nem leszen a' felől, hogy az abban fel jegyez-
tetve lévő fel-dolgozott matériák, Frantzia föld-
dön vették eredeteket.

A' Frantzia Belső Minister két jutalmakat
rendelt azoknak számokra, a' kik azon machi-
nákon, mellyekkel eddig a' gyapju fűsülés és fonás
tétetett, egy esztendő alatt valamelly fontos job-
bitást télsnek, vagy ujjat találnak fel. Az egyik
jutalom 40 ezer, a' másik 20 ezer Livra.

Három Fr. Agyúzó tisztek olyan ágyuzó esz-
közt találtak fel, a' melly a' Haubitz-ágyuk-
hoz (kurta ágyukhoz) formájára nézve majd ha-
sonló: hanem ezeknél sokkal kártékonyabb, erős-
sebben vesztegeti az ellenséget. Az Első Konsúl
az *Augerau* Generál jelenlétében sokáig beizélge-
tett ezen tisztekkal.

Hafznosabbat talált ennél egy *Dequinemare*
nevű polgár-mechanikus. Ez az eddig szokásban
vólt bőr = vedrek helyett olyan vászon = ved-
reket talált, a' mellyek mind a' vizet jól meg-
tartják, mind pedig a' levegő vízontagságai
nem tehetnek kárt bennük, Oltsóbbak is sokkal
mint a' bőrvedrek. Egynek arra a' mi pénzünk
szerént nem több egy tallérnak. Már a' próbát
is ki állották. Vagy négy nagy épületek, mint a'
Konsulok' lakóhelye, 's egyebek, a' támotható
égés ellen való előre vigyázásnak okaért, már

illyen vászonvedrekkel vannak felkészülve. A mesterségek' théátrómának épületében lévő vászonvedrek már 18 hónapja hogy vizzel tele töltve állanak, és még eddig leg kisebb nedvesség által nem hatott rajtuk.

Páris, Aug. 21-dikén.

A' Párisi úgy nevezett Nemzeti Concilium, az az, az ujj Constitutióznak magokat alája botsátott Frantzia Fő Papok' Gyűlése, ilyen végzést adott ezen hónapnak 16-dikán: —

„Megfontolván a' Nemzeti Concilium azt — 1)ször, hogy ezen Concilium öszsze való gyülekezésinek célja, a' Fr. Ekklesiában való békeségnek helyre állittódása lett legyen — 2)szor, hogy ez a' cél, a' mi sz. Atyánk VII-ik Pius és a' Fr. Országglószék között folyt alkudozások által mint látszik már el érödvén, a' Concilium azzal továbbá haszon nélkül foglalatoskodna — 3)szor, hogy a' Concilium a' maga további munkáit, bár melly fontosok légyenek is azok, az Ekklesiában való békeségnek tökéletes helyre állása után sokkal nagyobb haszonnal folytathatja — 4)szer, hogy a' Concilium a' maga üléseinek kezdetekor a' Szent Atyához VII-dik Piushoz, és véllünk egyet nem értő Papokhoz botsátott írásai által, azon hajlandóságát, melly szerént ő a' békeségnek meg nyeréséért, akarmelly igazságos áldozat-tételre kész, elég nyilvánosságosan ki jelentette: mind ezeket meg gondolván, a' maga üléseit a' máj napon, a' Párisi Érseki templomban tartandó közönséges czeremonia által, bérekezti.

Konstantzinápoly, 25. Jul.

A' Kapitány Baschától Egyiptomból meg ér-

kezett ide *Cairó* várossának kúltsa, és egy arany tángyéron a' Császárnak nagy ceremóniával bényújtatott.

A' Cairói Kapitulatzió szerént a' Frantzia szolgálatban lévő Arabs és Koptus katonák, akar a' Frantziákkal szabadon Frantzia országba elvezhetnek, akar pedig Egyiptomban bántódás nélkül meg maradhatnak. *Menou* fő vezérre is ki terjesztik, ha néki tettzik, az Anglusok és Törökök ezt a' kapitulatziót. — A' Konstantinápolyi ágyuk' dörgése. két egész napig hirdette azt az örömet, hogy Cairót vissza nyerhette a' Porta. Tophanában ezer berbétseket áldoztak fel ugyan ezen szerentsés történetért. Az Egyiptomban lévő Anglus tiszteknek nagy ajándékokat rendelt a' Császár: az Anglus Követnek Lord *Elginnek* pedig, egy 16000 Piaffert érő ritka kövekkel kirakatott kalap-bokrétát, egy tzipra szerzámú paripát, és egy drága bundát ajándékozott.

London Aug. 14:dikán

Az Admirál *Saumarcz* vezérlése alatt Gibráltárnál lévő Anglus hadi hajók, már néhány iz béli próbát tettek, hogy az ő *Hannibal* nevü Linea hajókat, a' melyet az Algefasasi öbölben el vesztettének volt, a' Spanyolok kezéből ki ragadhassák: de még eddig el nem érhatték fel tett tzeljokat. A' hajó még mind ezen öbölben vagyon jó őrizet alatt.

Azért az Anglusokra nézve szerentsés történetért, a' melly által az ő Hannibáljok el vesztése béli kárvallások vissza fordúlt, t. i. azért a' 12 dik Juliusi éjjeli viaskodásért, a' mellyben két Spanyol hajók, a' Király és Sz. Hermenegilde, nevüek egymást fel egették, és a' mellyben a' Frantzia Sz. Antal az Anglusoktól el fogattatott,

mint nagy győzedelemért, nagy és örvendetes ágyuzás tartatott Londonban.

Mely erőssen hozzá szoktak légyen az Anglusok a' tengeri verekedéshez, és melly nagy készséggel keressék ők az e' féle remélt zsákmányolhatásra való alkalmatosságot, meg mutatá ez a' 12-ik Juliusi éjjeli történet. Mikor Adm. *Saumarez* az *Algesirasból* *Kadix* felé visszafra evező egygyesült Frantzia - Spanyol hajóknak üzésire *Gibráltár* alól ki evezett, sok Anglus hajós legények és hajós katonák, a' kik a' Jul. 6-dikán történt *Algesirasi* tlatában vett sebeik miatt nem vóltak a' hajókon, látván a' hajós seregnek ujjantoni ki evezését, ők is önként tsonakokra ültek, és a' hajós seregnek utánna evezvén, esdekelve kérték *Saumarez* Admirálit, hogy vegye fel őket is a' hajókra. Fel is vette őket.

Egy Anglus Kereskedő-társaság ez előtt néhány esztendőkkel *Afrikának* *Napnyugoti* partján egy *Siera Leone* nevezetü *Koloniát* állított fel, a' hol a' nádmézet, kávét, és egyéb e' féléket, *Szabad Szeretsenek* mivelik, és meg határozott áron az Anglusoknak adják el. Ezen *Koloniából* két esztendővel ennek előtte, 21 férjfi és 4 léány *Szeretsen* gyermeket hozattak el az említett *Kereskedők*, és őket *London* mellett egy egészséges faluban telepítették meg, a' hol írni, olvasni, számotvetni, 's a' *Kereszténységről* elmélkedni, 's a' t. tanittatják, olly czéllal, hogy bizonyos idő múlva hazájokba visszafra menvén, az *Europai* palérozottságot az *Afrikai* partokra is szállítsák által. Egyik különös barátja és előmozdítója ezen fel tett czélnak a' *Parlamentom* béli nevezetes ügy nevezett ember-barát *Wilberforce*, a' ki, mint az *Ujság*-olvasók előtt tudva vagyon, a' még ma is szokásban lévő *Szeretsen*-vásárnak egészszen lejendő el töröltetődését, már több ízben hathatósan jóvalolta.

Magyar Ország.

Rév. Komáromból Augustusnak 29 dik napján. Örömmel írom a' Kurirnak, hogy már mi nálunk is szerentsásen el kezdette a' Tehén himlőnek kis gyermekeinkbe való bé óltását, ezen hónapnak 12-ik napján; 's azt az ólta — mind itt a' Városban, mind ennek vidékjein mindenfelé, szerentsés előmenetellel folytattya, Orvos Doctor *Nagy Sámuel* Úr, *Hippocrates*-nek ez az igen derék Tanítványa; a' kit valamint szelid 's ártatlan erköltséért szeretnek: úgy nagy Tudományáért, és a' betegek körül való fáradhatatlan forgólódásiért 's szerentsés Cúráiért tisztelnek 's betsülnek nállunk egyformán mindenek. Ennek, az emberi Nemzetre nézve leg hasznosabb Találmányának, a' Tehén-himlő bé óltásának, nem tsak leg első feltalálója, Anglus *Dr. Edvard Jenner*, hanem el-terjesztői is, nagy szorgalmatossággal fel jegyeztetnek minden felé: a' mint ez nem tsak a' külföldi tudós Ujságokból; hanem *Dr. Carénonak* a' Tehén himlő bé óltásáról Német nyelven irt jeles munkátskájából is meg tetszik: a' végre kéttfég kívül, hogy azoknak betses neveik, a' késő maradéknak is által adattassanak.

Ezt a' nevezetes laistromot kívántam én most a' Kurir által egy betses névvel nevelni.

„Ujságiróink ismértették meg (így rekeszti bé az érdemes tudósító hozzánk írott levelét) ezt az áldott találmánt mi véllünk leg elsőbben: 's már én is vettem ennek azt a' hasznát, hogy gyermekeimet véle bé oltatván, ennél fogva meg szabadtam egy a' szüléket rettenetesen szorongatni szokott aggodástól. Mely nagy nyereség ez!“

Hiradás.

A' Keszthelyi Georgikon nevezetű Gazdaságbéli Majorban jövő első Novembertől fogva tanítandó Tudományokról.

Méltóságos Gróf Tolnai Festetics György Ö

Nagysága Uradalmait Kormányozó Gazdaságbéli Directiója részéről tudtára adatik az Érdemes Publikumnak, hogy Keszthelyi Nemes Zala Vármegyében helyheztesített Mező-Városban Georgikon nevezete alatt felállított Gazdasági foglaltófogát tárgyázó Majorban olly Ifjak számára, kiknek a' Gazdaság meg-tanulására, 's abban szerzett Tudományok után Gazdasági Tifztségre kedvek vagyon, ez idei 1800 — 1801-iki Tanuló folyamat végeztével el-üresedett két stipendiumok részéből már oda ajánlva vannak: egyéb eránt jövedőre is olly Sinor: mérték tartatik, hogy September hónapnak 1: sőjén végeztetési szokott mind egyik esztendei Tanuló-gyakorlás után két ifjak minden Nemzet - születés - és Vallás béli tekintet nélkül Gazdaságbéli Praktikánsooknak bévétetnek, a' kikben meg-kivántatik, hogy a' Philosophiát, vagy leg-alább az alsóbb öt Deák - Oskolákat jól el-végezván, Deák, Magyar, és Német nyelveken beszéljenek, és írjanak, ép, és egésséges testűek legyenek, és el-végzett tanuló-sokról, 's jó magok viseletéről a' Georgikon Előljáróinak itt helyben hiteles bizonyság, és ajánló leveleket bé-mútatassanak: az e' szerint alkalmatosoknak szabad szálláson, fűttetésen, és gyertyán felül, elelemre, és ruházatra első esztendőben 100 másodikban 120 harmadikban 150 fl. adattatik, egyfzersmind pedig arról is bizonyossá tétetnek, hogy ha az egész Cursust ditséretessen el-végezván, az alatt tehetségeket, és jó erköltsöket nyilván meg-bizonitják, a' Méltóságos Uraság Jószágiban Gazda Tifzti alkalmaztatást fognak nyerni.

Minden egyéb Ifjaknak is, a' kik akar önnön költségeken, akar más Jólétévők, vagy Attyokfiai segedelmével a' Georgikonban tanítandó Gazdaságbéli Mathematica, és Physico - veterinariai Tudományokat tanulni, 's magokat a' külső Gazdaságbéli Tárgyokban is gyakorolni akarják,

valamint eddig, ugy ezután hasonlóképpen (a' Georgikonbéli Előljáróknál meg = teendő bé = jelentés után) mind ezekre való bé = járás, 's kinek = kinek tzeljához képest választható Tudományoknak hallása, mellyek így egy elztendő alatt is könnyen el = vegezödhetnek, minden fizetés nélkül szabad lészzen tsupán azon kötelezéssel, hogy magokat a' Georgikon Törvényeihez, és Rendtartáshoz alkalmaztassák, 's mind privatim, mind publice tartatni szokott Exameneknek alá = vessék.

A' Tárgyak, mellyek az említett Gazdasági Májorban elő adatnak, e' következők u. m.:

A' Gazdaságbéli Cursusban.

- 1). Élet, Takarmány, Kerti = vetemény, Kereskedésre, 's fel dolgozásra való plánta, Gyümöls = fa, Szőlő, és Erdő miveles, Ló, Szarvas marha, Birka, s. v. Diszéb, Selyem bogár, Méh, Szárnyos baromfi tenyésztés, Vadászat, és halászat.
- 2). Mind ezek körül elő forduló Mesterségek, avagy Technologia, azokkal való Gazdálkodás, p. o. Pálinka égetés, Ser = főzés, Méz = égetés, Téglavetés, Marha hizlalás, Bor, és etzet = készítés, s. a. t.
- 3). Falusi Politiabéli Rendtartások a' Marhadöge, tüzi vezedelmek, fának megkémellése körül, s. a. t.

A' Mathematicus Cursusban

- 1). Számvetés az ép számokban, a' közönséges, és Tizedes darab számok, Ratio, Proportio, Arany, Tárfafág, és Kamat, vagy Interestes Regulája; pénz váltás, a' nyereségnek, vagy Kárnak számialása, Tserelés, a' pénzel való Kereskedés, Algebrának fundamentomi, Geometria theoretica, 's ennek három részei,

úgy mint Euthymetria, Planimetria, és Stereometria; a' Conica Sectiok.

2), Trigonometria plana a' practica Geometriával, Mechanica, és Hydrotechnia.

3). A' Városi, és paraszti építés mestersége, Gazdaságbéli, és Kettős számadás módja, és számvevés mestersége.

Egyfzersmind ezek mellett a' földmérés, és építésbéli Rajzolás.

A' Physico veterinariai Tanítás is már ezen következő esztendőben fog kezdődni, mellyre magát L'fliák András Ur, a' ki külömben ez előtt már egynéhány esztendőig Tergestumban mint Orvos. Doktor Tudományát a' Praxisban ditsóretessen gyakorlotta, most pedig a' helybéli Ispotály, és Beteghárnak Orvosa magát ajánlotta. Ennek Tárgyai így fognak egy más után következni:

1) A' Természetnek Közönséges Historiája, Gazdaságbéli Mineralogia, vagy is inkább Lythologia, Gazdaságbéli Botanica, és Zoologia.

2) Physica Chemia, a' Plantáknak Physiologiája — a' Phytonomiával is egybe körre: az Allatoknak Physiologiája, és Anatómiája, ugy szintén ezeknek

3) Pathologiája, és Therapiája, mellyel a' Veterinaria el végződik, az után némelylek Orvosi Politiából, Diætetica, és Antropologia.

Költ Keszthelyen Augustus 24-ikén 1801.

* * *

Küldjük a' Mezei Gazdálkodásnak B. ár-
kussát.